

ديمان لڳڻ مٺا نوري حڪمت
سٺا ٻار ت ٻڌ ڪڏهن ڪڏهن
جڏهن ماڻهه ريد ڪا نئي چيني ڪر ڪار
ٻڌشي چواري م

وہرگز را نی: کا و عومہر

کوم نهیست: له بشی سرڅخه تی سیاسي تړکانی ئېم دا هاتو خستنه پاي
يې کی سرمايې کان له شته جياوازې کاندو خاوندان دوتی دوتی
نې بېته هه کارې ئووی که ېکڅستنی باشتري کرکاري له سر ېکڅراوی
فابریکې یې ناوچه یې پته وترېت. پرسپار که ئووی کرکاران له
خباتی ثابوریدا استوخه له بېرامبېر خاوندان کاردا ناوستنه وو.
چونکه سرمايې دام زراوېک دکر هې ژمارېکې زېر له بېشداران
بیت، که تېنانته بېکجاریش ئو کرکارانې که له کمپانیېکې یاندا
کاردېکن نه یېنی بېت. کرکار له گډو خاوندان یان نوښرانېکې
سرمايې بېرو روو دې بېته وو که کاریان ېکڅستو ئویشیان خستو ته
بېرکار وکاریان بې دکات. خباتی ثابوری ېژانې له بېرامبېر ئېم
دام زراوېک دایې. بې نمونه کرکارانې پیشه سازی نهوت له گډو
کمپانیای نهوتدا بېرو ووو کرکاران پیشه سازی کار با له گډو
دزگای سرپرېرشتی کار با. ېکڅراوېک که بېوت له هېر ئاسته کدا
کرکاران بېشه ووېکې ېکپارچه و بې ئاسانی له بېرامبېر
دژکانیاندا دابنه، هې بېته ېکڅراوېکې ناوچه یش نیې. ئېگېر
کرکارانې پااوته گې تاران و پااوگې شیراز له پېوېندی
استوخه و له ېکڅراوېکدا بن ئووه چې که بېه زیان له خباتی
ثابوری خپاندا هې هې تا ئووی که له گډو ېکڅراوې ناوچه یېکان
بېکېکوو بېستېرېنه وو که بکرېنه وو. ئایا شوراکان له گډو ئو
جرکارو خباتی ثابوریدو نزیکا یې تیان هې یې؟ نمونه یېک له
باب ته دا بې گریمانې وېرېگریټ و له گشتیدا ونې بکرېو که ئېم
بزوتنه وې گشتیې که شوین مې بېستی بېارنام کې یې، بېچ ېکایکې
وېام بې که شه جياوازو جرېراوېرکانی خباتی چینه که دداتنه وو،
بې بې ئووی وادېرېکېوت که بېوکې ش نیازی گډو انې روکې ش "شکې"

م. نسور حڪمت: م. ب. ستي ب. يار نا م. ك. ئو. ي. ك. ل. گ. چ. بوو ن. و. ي.

بهره‌م و پرستندنی خاوندانیتیه گور دوتی و من‌پل‌کان و هروله‌ها به‌هاتنه میدانی دوتت وک لایه‌نی سرکی لب‌رامبه‌ر کرکاراندا، ئو م‌سلانیه ک ژیان و کاری کرکاران دیاری د‌کا، هروله‌ها شوکانی باشتربوونی بارود‌خی ژیان و ئازادی کاری سیاسی کرکاران، هرچی زیاتر شو‌ی س‌راس‌ری س‌رو شته‌یی لب‌خ د‌گرن. ئ‌گ‌ر س‌رنجی خ‌باتی ئ‌م چ‌ند سا‌ی دوا‌ی چینی کرکاری ئ‌ران بد‌ین، ب‌ ئاشکرا ئ‌م است‌ بد‌ی د‌کر‌ت. یاسای کار، لب‌ک جیاکردن‌وی کار‌کان، کاترمیری کار، بیم‌ی ب‌کاری و هتد، ئ‌مان‌ م‌سل‌ی س‌رکی بوون لب‌م د‌ور‌یه‌دا. لب‌ئ‌ران هر نا‌زایه‌تیه‌کی کرکاری ووبدات، ت‌نان‌ت لب‌ کارگ‌یه‌کی ب‌چوکی ب‌شی تایب‌تیشدا ب‌شو‌یه‌کی ز‌ق و ئاشکرا ی‌کس‌ر د‌وتت د‌تت میدان‌و وک پار‌ن‌رو س‌رپرشتی خاوند‌کار. ی‌کیه‌تیه‌کانی خاوند‌کار تایب‌تیه‌کان لب‌ شته‌ دیاریکراو‌کاندا لب‌ ئ‌ران ک‌متر هر‌یه‌و ب‌شیو‌یه‌کی س‌رکی د‌وتت ئ‌وکار ئ‌نجام د‌دا ب‌ ب‌شت تایب‌تی. کرکاری ئ‌رانی ز‌ر زوو خ‌ی لب‌ب‌رامبه‌ر د‌وتت، و‌زار‌تی کارو یاسا‌کانی د‌وتت‌دا ئ‌بین‌ت‌و.

ب‌ام ب‌هر‌ر حا‌ باس‌ک‌ی ئ‌و د‌ست د‌خات‌ س‌ر خا‌کی دروست. ز‌رجاری واه‌یه‌ د‌ب‌ ک‌ کرکارانی شته‌یه‌ک یان لقه‌کی دیاریکراوی ب‌ره‌مه‌ن‌ان رووب‌ووی م‌سل‌ی هاوب‌ش د‌بن‌و ک‌ ناتوان‌ر ی‌کس‌ر هر‌موو لقه‌کانی تر ب‌گرت‌و. هر‌ ک‌خراوبون‌کی ج‌ماو‌ری کرکاری ئ‌بیت بتوان‌ت لب‌و کات‌دا ا‌ب‌ری خ‌بات دابین ب‌کات. ی‌ک‌تیه‌ کرکاریه‌کان، دیار‌ ب‌ هر‌مان شو‌وازی ناسراوی پیشویان، و‌کو ن‌ریت‌ک ئ‌وکار د‌ک‌ن، ب‌ام ب‌نرخ‌ی دوور‌پ‌ر‌زکردنی ئ‌م لقه‌ لب‌ لقه‌کانی تر. ئ‌زمونی کرکارانی کان‌کان یان چاپخانه‌کانی ئینگلستان لب‌م چ‌ند سا‌ی دوا‌یدانه‌ نمونه‌ی کلاسیکی ئ‌م خا‌ لاوازی ی‌ک‌تیه‌ کرکاریه‌کان. کرکاری کان‌کان لب‌ پ‌ناو پاراستنی کار‌ک‌یدا سا‌کی ت‌واو قار‌مانانه‌ مان د‌گرت، د‌یه‌ها هر‌زار خ‌زان و ز‌رجار ئ‌وشاران‌ش ک‌ بد‌وری ب‌ره‌مه‌ن‌انی خ‌‌وزی ب‌ردینه‌ون دوچاری هر‌زاری‌کی ک‌م و‌ند د‌بن، ب‌ام ی‌ک‌تی کرکارانی بارکردن وگواستن‌و، یان ی‌ک‌تی کرکارانی کار‌با وهتد، تا ئ‌و ج‌گایه‌ی ک‌ خ‌یان لب‌ب‌رد‌م هر‌ش‌دا نابینه‌و، د‌ست د‌خ‌ن‌ س‌ر د‌ست و یان لب‌وش خراپ‌تر لب‌ خزم‌تی شکست پ‌ه‌ن‌انی مانگرتنی م‌عد‌نچیه‌کاندا کارد‌ک‌ن. ئ‌م شیو‌ ریکخراو بوون‌ لب‌س‌ر بن‌مای شته‌و لق ئ‌گ‌ر زیاد لب‌ ئ‌نداز‌ی خ‌ی ب‌رج‌سته‌ ب‌کر‌ت‌و زیان ب‌ کرکاران د‌گ‌یه‌نت.

بزوتن‌و‌یی شورایی ئ‌م لاوازی‌ی نیی. وات‌ بن‌ما‌کی لب‌س‌ر پ‌ناس‌ی چینایه‌تی کرکاران و ک‌بون‌وی ناوخ‌و و ناوچ‌یی

دام‌زراو، بام ننگ نم نیگه رانیی له ئارادابیت بو شووی یه که وت. ئو ههستیارییه که له ناو سه نیکای له کان و پیشه یی کان ههیه له بامبه ر به کهشه تایبه تی کرکارانی به شهک یان له کی دیاریکراو نه به. ئه بهت بیرک به ئوو بهکه یه وو. به به چونی ئهم بزوتنه وی شورایی و سیسته می شورایی توانای جووتبوونی ههیه له که ئهم ههله و مارجدا. په یکه ری ناوخری و ناوچه یی په کههاته ی بنه تی و به به پشته سیسته می شورایی په کهده نه به. بام نم مگر نییه له وی که به شیوی تر خه یک بهرته، به به بهستی هاوسه کردن و پیشاندانی خه باتی شورا کرکاریه کان له شته یی کی دیاریکراودا. شورا ناوچه یی کان یا شورای سه رتاسه ری ئه توانه که میسه ن و که میته ی تایبه تی هه بهت به چه بونه وو مه سه له کانی کرکاران له له جیاوازه کانی به ره مه نهان له چوارچه وی هه سه وانی خه یدا. شورای ناوچه یی یان سه رتاسه ری ئه توانه که ده سه وانی ئو که میسه ن و که میتانه به شه وک دیاری بهکات که وه مامده ره وی نیاز کانی به به ری خه بات له وچه ره مه سه لانه دا به. به ره ره حه ئه بهت خای ده سه ته که و بنیادی بنچینه یی بناسین و خه مان له که ئو واقعیته تانه دا بگونه نهین. بناغه ی بزوتنه وی نه قابی په نهاسه و مه وقعیه یی کرکار له دابه شکردنی کاردا. وه پاشان هه وه ئه دات ئه ویش هه میشه زه به که می تهیدا سه رده که وه به په کهه نهانی به ره و چه ره که خراو بوونه کی ته کیبه له نه وان نه قابه جیاوازه کانه دا، تا که چه ریک رابه ری سه راسه ری به هه موو کرکاران قه واره په بدات، له به ره وه په کهه نهانی یه که گرتنی چینه یی و سه رو سنفی و ده سه ته یی گرفته کی هه میشه یی بزوتنه وی ته ری ده یه نهیم. له بامبه ر ئه وه دا بزوتنه وی شورایی له مه قعیته یی گشته کرکار وه وک کرگرتیه کی ژه سه ته مه له بامبه ر سه رما یه دا ده وه سه ته وه. وات له په نهاسه ی چینه یی ته کرکارانه وه، هه وه ئه دات وه مامده ره وی نیاز تایبه تی کانی کرکاران بهت له لق و شته جیاوازه کانی به ره مه نهاندا. هه ردوو شه وکه گرفته خه یان هه یه. بام ئو وه دووه مه نهان به لای ئه مه وه، شه ویه چینه یی ته ترو دروسته.

که مه نهیم: ئه که ره به یار بهت شورا کان به ره که یی که یشتن بن به واقع، ئو ئه بهت هه موو به شه کانی نه شاندیه ری کردیه و هه سه ته یی که یان به که ته. هه ره به و چه ره یی که ئه لکه نه واه و په نهاسه کراو له که خراوه ی سه ندیکایی، به شه جیاوازه کانی، بناغه ی هه سه وانه له و که خراوه ته نهاته ئا یه نامه کان و به یار نامه ناوخریه یی که نیش. ئا یا حیزب وردینه یی به ره که یی شورا له لای نه کردیه و چه یه جیکردنه وه به ئه رکی خه ده زانه ته یان ئه مه بهم بزوتنه وه یی ده سه ته ره؟

مـنسور حـيـكـمـت: گـمـ بـدـن كـ جـار كـي تـر و بـيـري بـهـنـمـوـ كـ
بـبـچـونـي مـن “ئـلـگـي تـواو نـاسـنـراو لـ كـخـسـتـنـي نـقـابـي و
بـشـكـان و دـسـتـور و ئـاينـنامـكـان و بـيـار كـانـي “نـك تـنـها خـا
بـهـزـي سـنـديكـايـي نـين بـكـو گـريـكـي گـرنـگـي ئـم بـزوتـنـيـوـ لـ
پـكـهـنـانـي پـيـوـنـدي لـگـي نـاـزايـتـي خـبـاتـكارانـكـانـي
كـرـكارانـدايـ. هـر سـنـديكـالـيـسـتـكـ كـ ئـمـ بـيـوـتـ لـگـي تـكـشـانـي
اـديـكـا و خـبـاتـكارانـي كـرـكارانـدا بـناسـنـتـوـ ناچار بـشـكـ لـو
ئـلـگـيـانـو بـنـما و پـوانـ”بـتـواوـتـي پـناسـكـراوانـ“
هـوـشـنـتـوـ. ئـمـ بـتـايـبـتـي بـ ئـرانـ اسـتـ.

ئـلـگـي و پـوانـكـانـي “بـتـواوـتـي نـاسـنـراو” سـنـديكـاـن، وـاتـ
ئـلـگـي سـنـديكـا يـاسـايـيـكـانـي لـ وـاـتـانـي سـرماـيـداري وئـوـروپـا
وئـمـريـكا. بـيـگـمـان خـبـسـتـنـوـ بـ ئـوانـوـ لـ ئـرانـدا هـنـگاـوـكـ
كـسـ لـ هـيـچ جـر سـنـديكـايـكـ نـزـيـك نـاـكـاتـوـ. ئـمـ بـزوتـنـي هـر ئـو
ئـنـدامـ زـيـاتـر جـنـگاـوـرانـي بـزوتـنـوـي نـقـابـي سـنـديكـايـي ئـمـ
نـك لـ پـوـرر ‘نـاسـنـراوانـ’ وـيـ، بـكـو لـپـداچـوونـوـ
خـيـانـدايـ بـو پـوانـوـ.

كـبـونـوـي گـشـتـي لـگـي دـسـنـاتـي فـراوانـي بـشـكـ لـ بـنـما
پـناسـكـراوانـكـانـي سـنـديكـادا نـيـيـ. لـيـنـگـرانـي اـديـكـاـتـري سـنـديكـا
لـ ئـرانـدا، ئـامـادـن پـشـتـي نـقـابـيـكـانـي خـيان بـ كـبـونـوـي گـشـتـيـوـ
بـبـسـتـنـوـ. اـزي بـوون بـخـبـسـتـنـوـ بـخـبـاتـي ئـابـوري لـچـوارچـوـي
ئـو يـاسـايـانـي ئـيـسـتا هـن، يـكـكـ لـ پـوـرر “نـاسـنـراو زانـراو” كـ
هـيـچ كـام لـ نـقـابـيـيـ خـبـاتـكارـكـان ئـامـادـنـين پـيـيـوـي بـكـن.
لـبـرئـوـ پـناسـي ئـلـگـيـكـان و پـوـرر پـويـسـتـكـان بـخـودـي
بـزوتـنـوـي سـنـديكـايـش مـسـلـيـكـ. سـنـديكـالـيـسـتـكـي ئـرانـي لـ
كـتـايـي سـدـي بـيـسـتـمـداو لـژـر دـسـنـاتـي ژـمـي ئـيـسـلامـيدا زـر كـم
دـتـوانـتـكـ لـ مـيرـاتـي بـزوتـنـوـي سـنـديكـايـي لـ مـيـدانـي پـوانـ
و بـنـما و بـيـارنامـي سـنـديكـا و رـگـرـت، پـويـسـتـ بـخـي سـرلـنـوـ
دـرـبـيـنـي تـازـ لـ نـقـابـو پـوـررـكـان بـدـسـت بـهـنـ. لـواقـعـدا
ئـگـر بـاش سـرنـج بـدـين، بـچـوونـي نـقـابـيـكـانـي ئـمـ زـر نادـيارـتـر
لـ بـچـوونـكـانـي لـيـنـگـرانـي شـورا. لـ ئـكـسـرـيـت و حـزـبي تـودـوـ بـگـر
تا بـاـي چـپـي سـشـيـالـيـسـتـ خـلـكـيـكـانـي لـيـنـگـري پـكـهـنـانـي نـقـابـي،
بـمـمـ نـموونـكـانـيان كـمـتـر لـيـكـ دـچـن، ئـگـر لـوـي ئـسـوـپـوـ،
نـموونـكـانـيان خـسـتـبـتـ بـرچـاوـيان، بـمـم لـبـارـي شـوراـكـانـو، ئـيا
حـزب نـموونـي بـاشـتـر نـاسـنـراوـي هـيـ. بـمـم تا ئـمـم دـرـبـارـي
شـوراـكـان و تـايـبـتـمـنـديـكـانـيان زـرمان قـسـ كـردـوـ دـرـبـارـي
پـيـكـري سـيـسـتـمـي شـورا كـرـكـاريـكـان دـتـوانـين ئـم خـاـنـ بـخـيـنـ
وـو:

▪ شورا پاییی، کښه بونه وای گشتی کره کاران یکه ده زگا و یان چنه د به شک ده زگای “گوره تر”ی به ره مه نمان و نابوریه. هه موو کره کارکه، نهک به هه ده ره نانی کاردی نه ندامتی و دانی حقی نه ندامتی، به به کو به هه ی کره کار بوونی و، نه ندامی استه و خه و خاوه نی ده نگه له شورا دا.

▪ شورا پښتو وی د کا ل په پیکه کی ناوچه یی، نهک رشتی یی یان
سنفی، وات په شورای با لاتر، شورای نوښت رانی شورا
بنده تید کا نه ل ناوچه یی کی دیاریکراودا. ئم په پیکه ر قوچه کی
(هه رمی) په پرده سته تا د گات په شورای سراسری.

▪ نوښـرانـي شوراکان لـ شوراکانـي باـتـردا، هـر کـا تـک
نـوانـي هـيـان بـژاردون بـيانـو لادـچن و بانگ دکرښـ.

• که بونو وی گشتی له هه موو ئاسته کیدا، له شورای بنه تییه و هه تا شورایی نو نه ران، با هاترین ده سه هاتی به یارده ری هه ر شورایه که. که بونو وی گشتی ده زگا کان و له پسرراوانی به جیه نه ری خه داد مه زر نه به ئه نجامدانی ئه رک که کان له ماو وی دانیشتنه کانی خه یدا. ئه م له پسرراو تییه هه موو کاته که قابیلی لاهردن و گه ان ده بن له لایه که بونو وی گشتیه و.

▪ بند ماو پټوانۍ شوراکان ئوان تڼها بڼ خټا تې ئا بوری و نا بڼ ست و. شوراکان ښیگ بڼ خټا یان دڼ دڼ دڼ خالټ بڼ لڼ هڼ کڼ شڼ یڼ کی کڼ مڼ لڼ یڼ تی، سیاسی و بڼ وڼ وڼ وڼ وڼ وڼ گڼ انا نۍ کڼ لڼ ژر سڼ رپڼ رشتی خټا یان دان، وڼ لڼ بڼ رامبڼ ر هڼ مڼ سڼ لڼ یڼ کڼ د کڼ پیویست بکات لڼ وچوارچیو دا دڼ ست بدڼ ن نارڼ زایڼ تی کرڼ کاری.

▪ شورا کړۍ کارپښکان د ټوانن گشت ټټکخواو ټټککاریښکان چ ل ټټکاستی ناوچۍ یی و چ ل ټټکاستی سرتاس ټټکریدا ټټکځ ټټکیان ټټکو ټټکگرښدن. ټټکپوانۍ ټټکئم ټټکستندو ټټکئم ټټککگرندن د ټټکگټ ټټکتو ټټکو ټټک شوراکان ټټکځیان و ټټکپوان دیاری د ټټککن.

ئەم خاھانە وىندە يەككى گەشيمان لە بىناى سىستەمەكى شوراىي ئەدات بەدەستەو، بەبەم پەوانەى بەکردەو، يەى ترو كە نكرەتر بزوتنەو كە خودى بزوتنەو شوراىي دەيناسەندە لە يەكەوى بەرەو پەشەو چوونى خەيدا. پەرەگرتنى كارى واقعى شوراكان لەدوا شىكەردنەو دا دەگەتتەو بە ھەوسەنگى ھەزە چىنايەتەكان. ھىچ بەيارو بەيارنامە يەك نەبەت مەوداى كارى شوراكان سەردار بەكات.

لله بارى بزوتنه وى شورايى و شوراكانه و، ئه بهت خاڭ زياد بكم كم به و نكردنه وى بنده مائى هه و سستى حيزب يه و سته.

کرکار له کممگای سرمايه داريدا هم دې بتوانې بډرگری له مافکاني هر ئیستا و ژانې خې بکات، و وکو فرشیاری هزی کار گوزرانی خې باشر بکا. و هم ششی خې دژي سرمايه داری بک بخات و خې ئامادې بکات بې ددستې و گرتنی ددسات و حکومت کردن و تکشکاندنې پایې ددساتې چینه چوسدندرکان. تا ئو جگای کې چېپ له بندتدا بې ددورک بې بکخستنی جې ماوړی کرکاری ازیوو، زرتړ ددوری بې کیې تیېکان داو و ددوری دوه میش بې شوراگان.

ئم تېوانیند بې تېواوې تی پېوېست ئې بېتېو بې ووتی وداوې کانی تا ئیستای بزوتنې وې کرکاری. سې دمی ناشرگې شایانی ه سواوېوونې بې کیې تیېکان وېوونې شوراگان بوون. و له سردمې شېشگې یدا رېی شوراگان ودردکې ووتوو. بېام ئم ددستورکې پېشیند نیې. بېکې تیېکان و شوراگان ئو ئلگې یانې نین کې لېسېر بندمای پېداگرتن و ترحکې پېشتر زانراو کرکاران له ددورانی شېشگې اندا پنا بې بېکې کیان و له ددروانی دامرکانو دا پنا بې ئووی تریان بېرن، شوراو بې کیې تی هر بېوشوېی کې وتم نوېنرایې تی دوو ئاسو ئامانجی خې باتکاری جیاواز ددکېن کې له سردمې جیاوازاندا بېهزو لاواز دېن. جیا لېم شوېې دېوو له هېلومرجی شېشگې اندا بېگشتی نېقابېکان بې سودی شوراگان بکې ونې کې نار شوراگان له هېلومرجی خامشدا بېرسمی بې قازانجی نېقابېکان خېان هېوېشېندوو. واقعیت ئوېې کې ئو قارارو مدارو قانوونم ندیې له ئارادا نیې. نېقابېکان له هېلومرجی شېشگې اندا ددېنېو و کېشش ددکېن بې پاراستن و زیادېوونې پېگې خېان تا ئوشوېنې کې لېم ژووی شوېشکان ددېخستوو لېم هېلومرجې دا رېقابېتی نېوان بزوتنې وې شورایې یا کېمیتېکان کارگې لېگې نېقابېکان لېسېر اېرې کردنې بزوتنې وې کرکاری دېچېتې سېر. شوراگان بېش بېحای خېان لېگې ددست بایې دژي شېشدا بېرامبېر هېوېشاندنېو داخستنی خېان ددوستندوو. لېبېرئوې پېوېندی شوراو سېندیکا لېگې ددوران بېندیې سیاسيېکان لېکمېگېدا، پېوېندیې کی تیېری ددستور کارکې بریار لېدراو نیې.

پرسیارکې تر کې بېم جېر ددېتېو پېشېو ئوېې کې ئایا بزوتنې وې شورایې و شوراگان ئې توانن خېان جووت کېن لېگې نیازکاني خېاتی کرکاری لېسېردمېکې ناشرگې اندا،

[illegible]

راست‌وختی کرکاری.

▪ ماویاتی ...

▪ ورگ‌رانی: کاو عوم‌ر

چاوپ‌داخشا ندن‌و‌وه‌بر: ب‌پ‌ش‌و